

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

МУЗИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ АКОРДЕОНІСТІВ–БАЯНІСТІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ ст.

Марина Булда,

II курс, музичний факультет.

Науковий керівник – *Черепанин М.В.*,

доктор мистецтвознавства, професор.

Акордеон і баян є одними з найбільш популярних музичних інструментів у багатьох країнах світу. Технічні і виконавські можливості інструментів дозволяють виконувати на них як прості мелодії пісень і танців, так і складні твори класичної музики. Спираючись на досягнення світової педагогіки, школа акордеоністів-баяністів за короткий термін своєї історії зробила великі успіхи в області музичного виконавства. На міжнародних конкурсах акордеоністи і баяністи різних країн завжди демонструють високий клас виконавського мистецтва.

У другій половині ХХ ст. відбулися суттєві зміни в методиці навчання і виховання нового покоління музикантів. Кардинально змінився репертуар, розширилися виражальні і технічні можливості багатотембрових інструментів, підвищився загальний рівень виконавської культури. Зросли і критерії, які стали висуватися до педагогічної і методичної акордеонно-баянної літератури. Провідним напрямком науково-методичних праць став принцип наукової обґрунтованості і зв'язку з практичною діяльністю. Захищено ряд дисертацій з проблем музичної педагогіки, психології, теорії та історії виконавства в області народно-інструментального мистецтва. Це дослідження І.Алексєєва, Ю.Бая, М.Давидова, Є.Єркіної, Є.Іванова, В.Зав'ялова, А.Рубана, В.Чабана, Д.Юника та ін. Все це свідчить про те, що значні досягнення музично-художньої практики і педагогіки отримують ґрунтовну науково-теоретичну основу, яка в свою чергу стимулює подальший розвиток музичного виконавства.

Аналіз історії розвитку акордеонно-баянного мистецтва дає підстави зробити наступні висновки:

1. За порівняно короткий період часу акордеон та баян пройшли великий шлях розвитку: від дитячої іграшки, а згодом побутової, виключно звеселяючої гармоніки – до складного механізму сучасної моделі готово-виборного концертного інструменту. На зміну обмеженому діапазонаві діатонічного звукоряду гармонік, з'явився повний хроматичний і майже повний оркестровий багатотембровий діапазон.

2. Корінним чином змінився репертуар для акордеону і баяну: від популярних народних пісень і танців – до фундаментальних творів класичної і сучасної музики, включаючи складні поліфонічні твори Й.С.Баха.

3. Утвердилася нова форма виконавства – сольні концерти акордеоністів-баяністів з великою і різноманітною програмою різних форм і стилів. Невід’ємною частиною цієї форми стали конкурсні змагання музикантів, які виявляють найталановитіших виконавців, їх школи та перспективні шляхи розвитку акордеонно-баянного мистецтва.

Завдяки універсальності акордеону і баяну, композитори створюють для них різножанровий репертуар, який можна визначити за певними напрямками:

– народний напрямок включає обробки народного мелосу, фантазії, парафрази, варіації на теми народних пісень і танців тощо. У цих обробках використовується і творчо розвивається манера і образна будова народного музикування;

– камерно-академічний напрямок вливається в загальний потік сучасної камерно-інструментальної музики. Вирішення художніх завдань цього напрямку на рівні, досягнутому “класичними” інструментами, здійснюється за допомогою технічно-виконавських засобів готово-виборного акордеону і баяну.

– естрадний напрямок (легка та джазова музика).

Відзначимо, що до нашого часу на професійному рівні створено багато яскравих, талановитих творів у всіх вищезгаданих жанрових напрямках. Поряд з літературою для сольного виконавства, композитори пишуть музику і для ансамблів (дуети, тріо, квартети, оркестри тощо).

Високий рівень постановки всієї системи музичної освіти в Україні та за її межами, покращення методів викладання, підвищення якості науково-методичної літератури, навчального та концертного репертуару, зростання виконавської майстерності, розширення сольної і ансамблевої концертної діяльності – все це стало запорукою успішних виступів акордеоністів і баяністів на міжнародних фестивалях і конкурсах. Їх проведення в значній мірі сприяє підвищенню професійної майстерності виконавців і популяризації класичної, народної та оригінальної музичної творчості. Імена концертуючих музикантів – Ю.Казакова, В.Бесфамільнова, В.Галкіна, А.Біляєва, Е.Мітченка, Ю.Вострелова, В.Петрова, В.Голубничого, О.Шарова, Ф.Ліпса, В.Семенова, Ю.Дранги, В.Ковтуна широко відомі на Батьківщині та в багатьох країнах світу.

Разом з тим, великі досягнення акордеонно-баянного мистецтва ще не вичерпали свої потенційні (конструкторські, технічно-виконавські, художньо-музичні) можливості. Його поступальний рух на шляху сучасного прогресу продовжується.

Розглянуті нами питання не вичерпуються представленим дослідженням. Програмою наступних завдань буде розширення піднятих в роботі проблем та продовження наукових пошуків за визначеними тематикою напрямками. З цією метою планується зосередити основну увагу на поглибленому вивченні науково-методичної літератури

(включаючи дисертаційні дослідження), провести аналіз музичних записів, здійснювати пошуки конкретної інформації шляхом вивчення досвіду роботи провідних акрдеонно-баянних шкіл, окремих професійних музикантів-виконавців, а також через комп'ютерну мережу "Інтернет".

ТЕОРЕТИЧНА СПАДЩИНА ДЕНИСА-ЛЕВА ІВАНЦЕВА

*Ольга Головчанська,
IV курс, художній факультет.
Науковий керівник – Лукань В.Г.,
старший викладач.*

Денис-Лев Іванцев – широко відомий івано-франківський мистець, який талановито проявив себе у графіці, станковому і монументальному малярстві. Та мало кому відомо, що він ще і досвідчений педагог, громадський діяч та неабиякий теоретик. Практично недослідженою сторінкою творчості Дениса Іванцева залишається його теоретична спадщина. Її основними джерелами є надруковані в 1990-х роках праці: "Статизм", "Шляхи сучасного образотворчого мистецтва", "Між вічністю і часом, або як розв'язати проблему квадратури кола", а також деякі автобіографічні спогади мистця та окремі матеріали переписки з головою Асоціації Незалежних Українських Мистців (АНУМ) у Львові Павлом Ковжуном, датовані 1937 роком [1, с.6].

Зацікавлення проблематику українського мистецтва з'явилася у Д.Іванцева ще у період навчання в Краківській Академії мистецтв (1930-1935рр.). Саме в цей час, там склалася сприятлива атмосфера літературно-мистецької критики, щораз відкривалися нові часописи, художні об'єднання, засоби масової інформації жваво реагували на художні виставки і появу нових творчих особистостей. Українська теоретична думка того часу переслідувала дві головні мети: по-перше, осмислення коренів національного мистецтва, синтезу традиції з сучасними вимогами; по-друге, підтримка талановитої молоді, яка перебувала в авангарді пошуків нового стилю – рівновартісного по відношенню до загалу європейської культури і національного за своєю ідеологією.

Серед перших теоретичних праць Дениса Іванцева був "Статизм (за автономність образотворчого мистецтва)" (1936р., доп. 1970-1990-х рр.). Головна ідея – відстоювання права сучасного малярства на самобутність і "творення нових форм для життя" [2, с.4]. На думку Д.Іванцева в мистецтві ХХ століття, "в картині абстрактного характеру можна замкнути цілі епохи, усі життєво-творчі процеси, цілий необмежений космос" [2, с.4].